

SZERKESZTŐK-OLVASÓK

Mustkóstolás után...

(Levél a szerkesztőséghez)

Mint olvasó minden írás elolvasása után — ez vonatkozik Dáné Tibor írására is (*Mustkóstoló. Korunk, 1968. 12.*) — két kérdésre igyekszem feleletet kapni:

1. Domokos Eszter írásai — Dáné szerint — a társadalmi háttérzés és meg-alapozás hiányában gyökértelenek, lazák, köztük van olyan, amely súlyos ellent-mondást tartalmaz; és mint ilyenek, magukon hordoznak még egy csomó gyar-lóságot, mint amilyen a mélybeevezés hiánya, melynek következménye a „mű-vészi“ semmitmondás. És mindez nemcsak Domokos Eszterre, hanem „a mai fiat-al írók legnagyobb részé“-re vonatkozik.

2. „Fiatal írónak lenni... — írta Dáné Tibor — legalább akkora érték, mint egy akó decemberi csipős must!“ Lehet, hogy izgága vagyok, de nekem egy kis buldogkölyök nem „legalább“, hanem sokkal többet ér, „mint egy akó decemberi csipős must.“ amelyetől még az is kitelik, „hogy húsvétra olyan vinkóvá ecetesedik, amitől kinyílik a bicska az ember zsebében“.

Őszintén megvallom: sem „harminc-harmincöt évvel“, sem „tizenöt-húsz évvel ezelőtt“ nem vártam mást a fiatal prózaíróktól — tanúsítja ezt anyakönyvi kivonatom. De nagyon igaznak tartom Dáné Tibornak azt a megállapítását, mely szerint azt, „amit fiatal írónk manapság gyakran művelnek, akkoriban“ — ha megletek volna — „a valóságtól való elfordulásnak tekintettük“ (-ték) volna; igen ám, de ha akkori szemléletünket a mára is érvényesnek tartjuk, ezzel megtagadjuk a társadalmi fejlődést.

„Ki D. Péter? Ki Mariann-Mária? Ki Jakab?“ — teszi fel a kérdést Dáné Tibor Domokos Eszter novellája kapcsán. Nem „absztrakt módon általánosított“ fiatalok, hanem személyek, akiknél nem az a fontos, hogy ősnemzés vagy termé-szetes nemi aktus eredményeként jöttek létre — és ez vonatkozik a professzorra is, akit a cikkíró nem keres —, hanem cselekedeteiknek következménye. Létezésük tény — mondom én, akinek egyetemi éveim nem vesznek a ködös múltba.

A mai fiatal írók legnagyobb része „kamufliált érzelmességű“ — mondja Dáné Tibor. Ha ezt mint a fiatal írók személyes ismerőse állítja — elfogadom. Bár ez azt jelenti: a fiatal írók engem becsaptak. De ha az írásaikból következett így — nono. Amiért Ági nem ugrik szerelmi vallomások kíséretében Dorel nyakába, azért nagyon is világosan látszik a komoly és mély érzés, amit Ági nem is igen ért, de ez természetes is, ha a novella első mondatára gondolunk: „Dorel volt az első férfi az életemben.“

Dáné Tibornak írásbeli ígérete szerint „a fiatalokról úgy általában“ is kellett volna szólnia. Kerestem, kerestem, míg végül egy mondatra rátaláltam, de nem tudtam megérteni: miért egy cseppet sem baj a „könnyed nyegleséggel“ való nosztalgizálás, miért ez az egyetlen olyan cselekedet, amit bizonyos korhatár alatt az ember megtehet? Vajon ha csak ezt tenném, illetve tehetném, mit szólna hozzá a kétévés kisfiam?

Nem értek egyet Dáné Tibor mondanivalójával és aggodalmaival, nemhogy a legtöbb fiatal íróra, de még — hibáit is figyelembe véve — egyedül Domokos Eszterre vonatkoztatva sem. Ha Domokos Forrás-kötete ürügyén el akarta mondani mindazt, ami magános óráin nyugtalanítja, s melynek okozói a fiatal írók és a fiatalok úgy általában, akkor miért nem említett meg Dáné Tibor legalább még egy író-t, és miért nem szánt csak egy mondatot a fiataloknak, amely nem az ő aggo-dalmát alátámasztó, hanem — bennünk aggodalmat kiváltó lenne.

Maksay Sándor

Kolozsvár, 1969. március.

egyetemi hallgató